

Héja Domonkos együttese elnyerte a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet

Aki a legösszetettebb hangszeren muzsikál

munkát is. Pontos ideáim vannak a színház minden szegmenséről, hogy hogyan kell működni. Én ezeket képviselem. És ha úgy látom, hogy nem megy, menetközben korrigálom saját magamat. Hiszem, hogy – bár tapasztalt kollégák tanácsait érdemes megfogadnom – minden ilyen struktúra vezetése csak diktatórikus lehet, demokráciának itt nincs helye.

– *Foglalkoztatja, hogy ki lesz az új színházigazgató? Megítélése szerint olyan embernek kell lennie, aki az Ön művészi elképzeléseinek lehetőség szerint maradéktalan megvalósítását szervezi. Van-e ötlete, javaslata az illető személyére vonatkozóan?*

– Valóban így gondolom és ezért egyetlen fontos feltétel, hogy ne szóljon bele művészeti kérdésekbe, mint ahogy én sem akarok, és nem fogok beleszólni gazdasági kérdésekbe. Más dolgokhoz kell értenünk, ezért vagyunk ketten. Ez nem túl bonyolult egészen addig, amíg nem olyan karakterek találkoznak, akik képtelenek együtt dolgozni. Presztízsharcot nem akarok, hiszen nem azt kell eldöntenünk, hogy ki az úr a háznál.

Tóth Anna

felállít a zenekari tagok számára egy ideális mércét, ám aki ezt nem üti meg, az nem kerül az utcára, hanem marad továbbra is a helyén – viszont kimarad a drasztikus béremelésből. Vagyis negatívan senkit nem diszkriminálnak – pozitívan annál inkább. Nem nehéz azonban belátni, hogy – miközben persze senki nem híve az idejémtúlt, differenciálatlan egyenlősédek – ez a honoráriumosztási lelemény nem teremt békét és alkotó nyugalmat a zenekar soraiban. Ez ugyanis – bármennyire egyedül marad mindenki a hangszerével – mégiscsak csapatmunka, s a publikum sem aszerint ítél a zenei élményről, hogy ki mennyire „ragyog ki” az összhangzathból.

A probléma általánosabb szinten is jelen van: nemcsak az egyik zenekari tagot lehet pozitívan megkülönböztetni a másiktól, de az egyik zenekart is a másik zenekarral szemben. A kulturális kormányzatnak például szíve joga, hogy nemzeti ifjúsági zenekart menedzseljen – vitatható azonban, hogy ez épp a Danubia legyen, s ne például a Dohnányi zenekar, amely idestova három évtizede közmegelegedésre betölti ezt a missziót, anélkül, hogy különösebb csinnadratta lett volna körülötte.

A minőségi kérdések aligha kerülhetnek meg többé; korántsem mindegy azonban, hogy – okkal vagy ok nélkül – milyen mennyiségi (forintbéli) következményekkel járnak... *Csontos János*

Nyolc esztendősen döntötte el, hogy karmester akar lenni. Arra, hogy teljesüljön a vágya, alig többet, mint egy évtizedet kellett várnia, hiszen Héja Domonkos tizenkilenc évesen hívta életre első zenekarát, a Danubia Szimfonikus Zenekart. Azóta nyolc esztendő telt el. Az együttes ez alatt az idő alatt olyan zenekarrá vált, amely évek óta rangos bérleti hangversenyekre várja törzsközönségét, világhírű muzsikusokkal koncertezik, s amely nemrég a Nemzeti Ifjúsági Szimfonikus Zenekar címet is elnyerte.

– *Amikor nyolc esztendővel ezelőtt először próbált együttesével, akkor bízott abban, hogy egyszer majd egy ilyen formátumú zenekarrá nővi ki magát?*

– Ez akkoriban még eszembe sem jutott. Minden a barátaimból, ismerőseimből szerveződő együttesel kezdődött, hiszen amikor tizennyolc esztendősen felvételiztem a Zeneakadémia karmesterszakára, szerettem volna, ha van egy állandó zenekarom. Nem volt könnyű összeszedni a zenészeket, akkoriban ugyanis egy fillérünk sem volt, ezért aztán mindenki ingyen muzsikált nálunk. Végül a zeneszeretnek, a fiatalos lelkesedésnek és a baráti kapcsolatoknak köszönhetően sikerült megszervezni a zenekart, s az együttesben konzisok, akadémisták és főiskolások muzsikáltak, összesen negyvenöten. A nevünket az első fellépésünk kapcsán választottuk, ugyanis a zenekar a Danubia bálon debütált. A legelső koncertet aztán követte a többi hangverseny. Egy ideig az Óbudai Társaskörben gyakorolhattunk, sikerült szponzori támogatást is megszerezni, s rendszeresen a közönség elé léptünk. Az első időket követően sem volt pénzünk arra, hogy a tagjainknak státuszt, rendszeres fizetést adjunk, alkalmanként, koncertenként tudtunk fizetni valami kis összeget. De így is együttmaradt a társulat. Alig egy esztendeje működtünk, de én már bízni kezdtem abban, hogy a Danubia előbb-utóbb státuszos együttesé válik.

– *S már az első időszakban is rangos partnerekkel muzsikálhattak...*

– Dirigált bennünket Kobayashi Ken-ichiro, Jurij Szimonov, Izaki Masahiro, Kocsis Zoltán és Rico Saccani is, sőt néhány hangversenyünket a televízió is közvetítette. Egyre jobban fogytak a hangversenyjegyeink, s egyre többen voltak ránk kíváncsiak.

– *Saját bérletsorozatot is hirdettek, ami elég merész vállalkozásnak tűnt egy ifjúsági együttestől, amely önerőből működik...*

– Majdnem bele is buktunk, hiszen nem állt rendelkezésünkre a megfelelő anyagi fedezet. Ennek ellenére mi igyekeztünk rangos vendégművészeket hívni, ráadásul a Zeneakadémia mellett a Budapest Kongresszusi Központot is kibéreltük. A nehéz, csődközeli gazdasági helyzetből az akkori, Magyar Bálint vezette kulturális minisztérium segített ki bennünket. Három millió forintos támogatást kaptunk, s így ki tudtuk fizetni a terembérltet és átvészeltük az adott évadot.

– *A következő esztendőben pedig ismét nekivágtak, újra bérleti sorozatot indítottak.*

– Arra az évadra már könnyebbé vált a helyzet, hiszen indultam a IX. Nemzetközi Karmesterversenyen és megnyertem. Ráadásul a megmértetted döntője előtt egy héttel volt a diplomakoncertem, amelyre eljöttek a Pannon GSM képviselői is, akik felfigyeltek rám, s a cég ettől kezdve támogatja a Danubia Ifjúsági Zenekart. A Nemzeti Kulturális Alaptól is évről-évre kaptunk némi anyagi segítséget, így továbbra is folytatni tudtuk a hét hangversenyes bérletsorozatunkat. A törzsközönségünk ma már ötszáznál több emberből áll és a Zeneakadémián rendszeresen telt házak előtt léphetünk pódiumra. Egyre több fesztiválnak vagyunk állandó vendégei és számos különleges koncertfelkérésünk is akad. Tavaly szeptemberben például a pápa előtt is muzsikálhattunk a Vatikánban.

– *S hogyan működik az együttes? Hol tudnak például gyakorolni?*

– Két esztendeje ad otthont nekünk a Fáklya Klub, amelyet jelképes összegért bérelünk. Itt próbálunk, s ebben az esztendőben ezen a helyszínen már koncertre is várjuk az érdeklődőket. Nagyon kedvező számunkra, hogy a Fáklya Klub befogadott bennünket, mert én a szokásosnál többet szeretek próbálni, s ezen a helyszínen erre bőven van idő és lehetőség.

– *Ma is ugyanúgy negyvenöten muzsikálnak a Danubia Zenekarban, mint amikor az együttest alakult?*

– A taglétszám nem változott, a muzsikusok nagy része azonban kicserélődött, az egykori együttesből mára hárman-négyen maradtak. Az együttes tagsága egyébként körülbelül négy és fél éve vált állandóvá, s hozzájuk mindig annyi kiegészítőt hívunk, amennyi muzsikusra az adott mű előadásához szükséges. A hét bérleti hangversenyből egyébként én négyet dirigálok, három este pedig vendégkarmesterek lépnek pódiumra.

– Ön nemcsak vezényli, hanem vezeti és működteti az együttest. Hol tart a Danubia Zenekar repertoár-építése?

– Nehéz feladatom van, hiszen a műsor-összeállításnál három szempontot kell valahogy egyeztetnem. Szeretném, ha koncertjeinken érdekességek, méltatlanul elfeledett művek is helyet kapnának, de emellett népszerű kompozíciók is szerepelnének. S persze egy ilyen fiatal, néhány esztendeje alakult együttesnél lényeges az alaprepertoár-építés is, amelyen fejlődik a zenekar. Jelentős szerep jut a vendégdirigenseknek, hiszen az általuk vezényelt hangversenyek műsorát mindig közösen állítjuk össze. Egyébként én Sosztakovics-fanatikus vagyok, nekem ő az egyik nagy kedvencem, éppen ezért az orosz komponista darabjai minden szezonban szerepelnek a programunkon.

– A magyar zenei életben több ifjúsági zenekari is dolgozik. Hogyan sikerült önöknek elnyerniük a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címet?

– Pályázatot írt ki rá a minisztérium, amelyre mi is jelentkeztünk, s nekünk sikerült elnyernünk ezt a címet.

– Kik bírálták el a pályamunkákat?

– A pontos részletekről, a grémium összetételéről nem tudok semmit, velünk csak az eredményt közölték, amelynek nagyon örültünk, hiszen így három esztendőn át kicsit egyszerűbbé vált az életünk. Ez a cím évenként ugyanis negyvenöt millió forint támogatást jelent, s ebből működtetni tudjuk a Danubia Zenekart, fizetni a fenntartási költségeket, a muzsikuskok bérét. Nem kell folyton- folyvást aggódnunk amiatt, hogy az adott évben lesz-e támogató és mekkora összeget kapunk. Ráadásul a Nemzeti Ifjúsági Zenekar címnek köszönhetően egyszerű támogatásként még tizenöt millió forintot is kapunk, amelyet kotta-és hangszervászlásra fordítunk.

– S mit kell nyújtaniuk mindezért cserébe?

– Semmi konkrétumról nem tudok. Valószínűleg még jobb és jobb koncerteket adni. Feladat egyébként szerencsére jócskán akad, hiszen nyáron részt veszünk az Ifjúsági Zenekarok Berliini Fesztiválján, koncertezünk Ludwigsburgban és fellépünk a Zempléni Művészeti Napokon is.

– Milyen érdekességekkel várják a közönséget a következő szezonban?

– Két különleges vendégdirigensünk lesz, hiszen felkértem zeneakadémiai mestereket, Lukács Ervint egy hangversenyre, s a IX. Karmesterverseny negyedik helyezettje, Rodolpho Fischer chilei dirigens – akit én nagyon szeretek –, is pódiumra lép a Danubiával. A szólisták között pedig ott lesz Vanessa Wagner és Jandó Jenő is. Egyébként nagyon lényegesnek tartom, hogy az elismert, nagyhírű muzsikuskok mellett sok fiatal tehetség is gyakran muzsikáljon velünk.

– Hogyan tudja egyeztetni a Danubia Zenekar működtetését és a saját karmesteri karrierjét?

– Lehet összhangot találni, de nem könnyű. A szervezés időnként sakkjátszmára emlékeztet. Nekem mind a kettő egyformán fontos, így ugyanannyi időt és energiát szánok az együttesre és a vezénylésre.

– Muzsikusszülők gyermekeként, hiszen édesapja a Magyar Állami Operaház brácsaművésze, édesanyja pedig hegedűtanár, gondolom, nem sok más útja volt, mint a zene...

– Négy-öt évesen már rendszeresen jártam az Operaház előadásaira, a kedvencem ekkor a Figaro házassága és A sevillai borbély volt. A hangszertanulást hat esztendősen, a dobolással kezdtem, két év múlva már zongoráztam is. Kilenc esztendősen voltam, amikor elkezdtem hegedülni tanulni, s tizenegy éves koromban a trombita következett. Még két esztendőn keresztül játszottam ezen a négy hangszeren, s aztán csak a zongora és az ütőhangszerek maradtak. Mindkettőből érettségiztem és következett a főiskola.

– Ahová az első kísérletre felvették. Aki ennyi hangszeren játszik, azt miért a vezénylés érdekli a legjobban?

– Mert így a legösszetettebb hangszereket játszhatok, s engem gyermekkorom óta ez vonz a leginkább. Ráadásul a zene mellett a legcsodálatosabb dolognak az emberekkel való foglalkozást tartom, s a zenekar mindkettőt együtt biztosítja.

– Úgy látom, ön mindig nagyon tudatosan alakította az életét, a zenei pályáját. Sima útja volt, hiszen alighogy diplomázott, máris megnyerte a karmesterversenyt, nemrég pedig operakarmesterként is debütált. Hogy csak most került erre sor, hiszen gondolom, az a nyolc éves kisfiú, aki arra vágyott, hogy karmester legyen, az odaképzelte magát az Opera zenekari árkába is? Ráadásul már korábban is volt kapcsolata a dalszínházzal, hiszen két esztendőn át feliratozóként dolgozott az Ybl-palotában?

– Így igaz, de úgy látszik az Operaházban velem kapcsolatban sokáig leragadtak a feliratozó szerepkörnél. De különösebben nem is sürgettem a dolgot, mert feladatomban szerencsére akadt bőven, s úgy véltem, majd eljön ennek is az ideje. Az pedig, hogy korrepetítorként kezdjek el dolgozni, nem vonzott igazán, úgy vélem, az én utam más. Tavaly decemberben aztán Fülöp Attila megkérdte, van-e kedvem elvállalni két Bohéméletet. Örömmel mondtam igent, hiszen Puccinit nagyon szeretem és a Bohémélet az egyik kedvencem, de persze azért félttem is kicsit ettől a debütálástól. S valóban bedobtak a mélyvízbe, hiszen egyetlen zenekari próbám volt, s utána máris ott találtam magam a zenekari árokban.

– Hogyan sikerült az operaházi bemutatkozás?

– Az első előadáson még kicsit görcsösnek éreztem magam, de a második Bohémélet már rendben ment, s a hátam mögötti véle-

mények – ezeket tartom a leginkább mérvadónak – dicsérték. Sőt, visszahívást is kaptam, a következő szezonban nagy örömmre a Turandotot és a Rigolettót is vezényelhettem. Ráadásul még egy bemutatóban is részt veszek, Gounod Rómeó és Júliáján is dolgozhatom, Kovács János mellett.

– Jelenleg átlagosan hány koncertet dirigál egy hónapban?

– Ha havonta egy hangversenyem van, azt én már soknak érzem. Volt ugyanis egy olyan időszakom, amikor rengeteget vezényeltem, s rá kellett jönnöm, nem éri meg igazán ilyen sok koncertet elvállalni. Ezért most úgy vélem, ha minden hétre jut egy fellépés, az már egészségtelenül sok. Számomra ugyanis lényegesebb, hogy minden nap tanuljak, minden nap jusson időm az új darabokra. S így jelenleg havonta, kéthavonta dirigálok egy-egy hangversenyt. Több vidéki felkérésem is akad és visszahívtak Japánba, ahol a karmesterversenyen aratot győzelmemnek köszönhetően a Tokio City Filharmonia Orchestrát vezényeltem, s ez az együttes jövő tavasszal is vár. Emellett két kassai koncerten is a publikum elé lépek.

– Van karmesterpéldaképe?

– Sok dirigensről lehet tanulni, de nincs egyetlen olyan karmester, akit az ideálomnak tartanék. S úgy vélem nagyon igaz Klemperer mondása, amely szerint az ember hatvan évesen lesz igazi karmester, ha előtte negyven esztendőn át vezényelt. Még van harmincnégy évem....

– Karmesterként miben akar mást, mint az elődök?

– Amíg az ember fiatal, azt reméli új jelentést adhat a daraboknak, más, saját magára jellemző tartalommal töltheti meg a műveket. Úgy vélem azonban, a dirigensnek első sorban tennie kell a dolgát, a lehető legjobban, s nem kell mindenáron másképpen csinálnia, mint a többiek. Ha valaki jó dirigens, akkor az adott műben meg tudja jeleníteni a saját személyiségét, úgy, hogy a publikum számára ez ne legyen feltűnő, mégis érezze, ebben az interpretációban a karmester egyénisége, a darabról alkotott elképzelése is benne van.

– Huszonhat évesen van egy működő, nemzeti ifjúsági zenekara, megnyert egy karmesterversenyt, s dirigálta már az összes nagy hazai együttest. Mi lesz a folytatás, hogyan tovább?

– Úgy vélem, célt kitűzni és nagy dolgokat elérni nem olyan nagyon nehéz, az elért eredmények megtartása az óriási feladat. Ha ez sikerül, az ember akkor tett le valamit az asztalra. De persze, akadnak azért olyan vágyaim, hogy járjam a világot, hogy nagy együtteseket vezényeljek. S még az is elképzelhető – bár nem igazán szeretem a versenyeket –, hogy indulok egy-két megmérettetésen, hiszen ma ezek segítenek a legtöbbet a nemzetközi karrier elindításában.

R. Zs.